

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa P. S.A. w W.

przeciwko K.A.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 listopada 2019 r.,

zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 14 czerwca 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) pozostawiając mu rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym sprawę w instancji.**

UZASADNIENIE

Powódka - [...] Bank S.A. w W. wystąpiła przeciwko K.A. z powództwem w postępowaniu nakazowym o zapłatę kwoty 254 372,52 franków szwajcarskich z odsetkami od kwoty 229 372,52 zł i kosztami procesu, tytułem zwrotu niespłaconego długu kredytowego z należnościami ubocznymi. Powód wypowiedział pozwanemu umowę kredytową z powodu niewywiązywania się z

obowiązku terminowej spłaty rat kredytowych. Wypowiedzenie zostało doręczone w dniu 16 grudnia 2015 r.

W dniu 19 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w W. wydał nakaz zapłaty, którym uwzględnił powództwo w całości. Na skutek zarzutów pozwanego od tego nakazu, po przeprowadzeniu postępowania, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 30 maja 2018 r. utrzymał nakaz zapłaty w całości w mocy i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ustalił, że strony zawarły umowę kredytową w dniu 24 listopada 2007 r. Na jej podstawie powód udzielił pozwanemu kredytu denominowanego w wysokości 269 503,47 franków szwajcarskich. Pozwany oświadczył, że znane jest mu ryzyko kursowe.

Sąd Okręgowy ocenił, że postanowienia umowy nie były sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, ani z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665 ze zm. - dalej „pr. bank.”). Po wejściu w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984) strony zawarły aneks do umowy, zawierający postanowienia wymagane przez tę ustawę, umożliwiające pozwanemu spłatę kredytu walutą nabytą poza bankiem kredytującym. Sąd nie stwierdził również naruszenia art. 358¹ k.c., skoro kredyt był udzielony we frankach i miał zostać spłacony w tej samej walucie. Nie podzielił też zarzutu naruszenia art. 351¹ w zw. z art. 354 i z art. 69 pr. bank.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny w (...) uchylił ten wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Jako przyczynę uchylenia wskazał art. 386 § 4 k.p.c. i wyjaśnił, że - w jego ocenie - Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Przedmiotem sporu było żądanie spłaty zadłużenia kredytowego przez kredytobiorcę, broniącego się zarzutami nieważności umowy, z której wynikało to zadłużenie. Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku pozwanego o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy III C (...), toczącej się w Sądzie Okręgowym w W. z powództwa K.A. (pozwanego w niniejszej sprawie) przeciwko [...] B. [...] (powódce w tej sprawie). Zdaniem Sądu odwoławczego ustalenia poczynione w sprawie III C (...), dotyczące abuzywności i ważności zawartej w umowie klauzuli

walutowej, a także ocena ważności umowy kredytowej w związku z ewentualnym niedozwolonym charakterem jej poszczególnych zapisów, pozostają w związku i mają prejudycjalne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż wpłyną na wysokość ewentualnego zobowiązania pozwanego wobec powoda i na wzajemne rozliczenia stron w wypadku stwierdzenia przez Sąd Okręgowy nieważności całej umowy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zawieszenie niniejszego postępowania do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy III C (...) byłoby zasadne, a okoliczność tę Sąd Okręgowy powinien rozważyć przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Od tego wyroku powódka [...] Bank [...] S.A. złożyła zażalenie, w którym zarzuciła naruszenie art. 386 § 4 k.p.c., polegające na błędnym przyjęciu, że Sąd Okręgowy w W. nie rozpoznał istoty sprawy, a nadto na pominięciu okoliczności, że postępowanie w sprawie III C 1161/15 zostało postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2018 r., obecnie prawomocnym, zawieszone do czasu rozpoznania niniejszej sprawy.

We wniosku powódka domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zadaniem Sądu Najwyższego rozpatrującego sprawę na skutek zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo rozumiał przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej. Przedmiot badania ogranicza więc zakres dopuszczalnych zarzutów i powoduje, że zażalenie powinno skupiać się na kwestionowaniu stanowiska, iż wystąpiły przesłanki stosowania art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Prawidłowość merytorycznego poglądu prawnego sądu drugiej instancji, odnoszącego się do materii będącej przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, pozostaje zasadniczo poza zakresem kontroli zażaleniowej, z wyjątkiem oceny, czy miała miejsce nieważność postępowania (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013/3/41, z dnia

15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014/A/4). Poza tym wypadkiem ocena dokonywana przez Sąd Najwyższy przy rozpatrywaniu zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. powinna mieć charakter formalny, skupiający się na ustanowionych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w merytoryczne kompetencje sądu, który wydał orzeczenie kasatoryjne w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny, uchylając zaskarżony wyrok, powołał się na nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy istoty sprawy, a jako główną przyczynę swojej oceny wskazał niezawieszenie przez Sąd pierwszej instancji postępowania w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie sporu między tymi samymi stronami w innej sprawie, w której strony występują w odwrotnych rolach procesowych. K.A. domaga się w tamtej sprawie ustalenia nieważności umowy kredytowej, ewentualnie zwrotu kwoty nadpłaconej na podstawie nieważnej umowy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w tamtej sprawie zapadnie orzeczenie mające znaczenie prejudycjalne dla niniejszej sprawy.

Rację ma jednak skarżący, że motywy, którymi kierował się Sąd Apelacyjny wskazują na nieprawidłowe zastosowanie art. 386 § 4 k.p.c., mimo jego prawidłowego rozumienia i szerokiego przywołania orzecznictwa interpretującego te podstawę wyroku uchylającego.

Nierozpoznanie istoty sprawy - najkrócej mówiąc - jest wadą polegającą na tym, że - z różnych przyczyn - sąd pierwszej instancji nie zbadał należycie podstaw zgłoszonego powództwa, lub też nie rozważył zarzutów obronnych podniesionych przez pozwanego. Tego rodzaju uchybienia nie wystąpiły po stronie Sądu Okręgowego w rozpatrywanym wypadku. Sąd ten - co wynika również z przytoczenia ustaleń i motywów jego rozstrzygnięcia w motywach wyroku Sądu Apelacyjnego - zbadał zarówno podstawę faktyczną i prawną powództwa, jak i poddał ocenie i omówił wszystkie zarzuty pozwanego. Rozpoznał więc istotę sporu w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Okoliczność, że równolegle między stronami toczyła się inna sprawa, w której przedmiotem oceny była ta sama podstawa faktyczna i prawna, nie świadczy o tym, że jej wynik, nawet jeżeli mógłby wpłynąć na sposób rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, uzasadnia pogląd o jej nierozpoznaniu przez Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku. Ocena prawidłowości

stanowiska Sądu Apelacyjnego o prejudycjalności sprawy III C (...) nie mieści się w zakresie badania dokonywanego w ramach zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., taka ocena nie uprawniała jednak tego Sądu do uchylenia wyroku Sądu Okręgowego i skierowania sprawy do ponownego rozpoznania, lecz jedynie do ewentualnego zawieszenia postępowania apelacyjnego (pomijając kwestię efektywności tej decyzji, skoro - jak wynika z treści oświadczeń powoda złożonych w toku postępowania apelacyjnego - w sprawie III C (...) postępowanie zostało prawomocnie zawieszone w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy).

Z tych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., a o kosztach procesu orzekł w oparciu o art. 108 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

jw